

Associació Internacional de

Ciutats Educadores

20
Butlletí
informatiu
2015

CIUTATS
EDUCADORES PER A
UN MÓN MILLOR

experiència

Els "pactes de barri", un instrument de democràcia participativa a la ciutat de Ginebra

Situada a la vora del llac Léman, Ginebra és la segona ciutat més poblada de Suïssa, amb 192.000 habitants i una àrea de 16 km². El seu caràcter cosmopolita i internacional, però, no sempre s'adiu amb la qualitat de vida dels habitants del centre de la ciutat.

Amb els "pactes de barri", tant l'Ajuntament de Ginebra com els treballadors, els comerciants i els veïns en general es comprometen a treballar per millorar la qualitat de vida als barris.

Als anys noranta l'Ajuntament ja havia dut a terme diferents processos participatius per tal d'adequar els espais públics i els equipaments municipals. Els "pactes de barri", que neixen d'una manera experimental l'any 2009 inspirats en els pactes de barri de Brussel·les d'inicis del segle XXI, són un pas endavant en aquest sentit, ja que es tracta d'un procés en què la ciutadania té l'oportunitat d'implicar-se en el territori i de proposar les intervencions que consideri més urgents i prioritàries.

Els "pactes de barri" neixen arran de la detecció d'una sèrie de necessitats que van més enllà de l'existència d'un problema concret que pugui ser resolt pels serveis municipals. Actualment, hi ha tres pactes en marxa en barris pròxims a l'estació de tren que tenen una alta densitat de població i d'edificis, amb problemes mediambientals causats pel trànsit rodat i pel déficit d'espais verds.

A partir d'un primer estudi de les necessitats existents, es proposa el pacte de barri als veïns i usuaris d'una àrea de la ciutat. S'organitza una primera trobada, anomenada "consell de barri", en què es reuneixen els representants de la

(continua a la pàg. 2)

editorial

Més de 1.100 representants d'administracions locals, com també experts i membres d'organitzacions socials de 189 ciutats, s'han reunit a Barcelona amb motiu del XIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores per a dialogar i aprendre els uns dels altres i, ara, per a fer conèixer les seves polítiques i iniciatives a favor de la inclusió social, tot avançant juntes en el compliment dels principis de la Carta de Ciutats Educadores.

Amb el lema "Una Ciutat Educadora és una ciutat que inclou", el Congrés ha estat una bona oportunitat per a reflexionar sobre l'important paper que tenen els governs locals a l'hora de fer front a les desigualtats socials presents a les ciutats i d'incidir en les causes que les provoquen.

Els diferents àmbits de treball han estat: la inclusió com a dret, la ciutat educadora com a promotora de benestar i d'oportunitats vitals; la participació i el compromís ciutadà, la ciutat educadora com a espai de convivència, de diàleg i de relació, i la ciutat educadora com a espai d'innovació i de creativitat.

El programa del Congrés, desenvolupat al

(continua a la pàg. 3)

Els "pactes de barri" neixen amb l'objectiu de reforçar la participació ciutadana millorant les vies de diàleg amb les autoritats locals i d'adaptar l'acció municipal a les diferents realitats locals.

Els "pactes de barri", un instrument de democràcia participativa a la ciutat de Ginebra

ciutat i de la població del barri, on s'elegeixen els membres de la Comissió de Coordinació, la qual s'encarregarà de recollir les necessitats del barri i les propostes formulades al respecte.

S'anima el conjunt de la població a sumar-se a diferents grups de treball, la missió dels quals és proposar solucions o projectes sobre diferents qüestions. Aquests grups s'estructuren al voltant de diferents àmbits d'actuació: reordenació dels espais públics i medi ambient (adequació, seguretat i neteja d'aquests espais), equipaments socioculturals i esportius (nous equipaments per al barri, creació d'espais de joc adaptats, etc.) o projectes de desenvolupament comunitari (campanyes solidàries i d'ajut mutu, organització d'actes al barri, etc.).

La Comissió de Coordinació elabora un full de ruta que inclou les propostes que han estat més ben valorades, i el fa arribar al Consell Executiu de l'Ajuntament. Un cop s'aproven les accions a emprendre, l'Ajuntament es compromet a executar-les en el termini

màxim de quatre anys, informant els veïns dels avenços a través de noves reunions.

En el marc del pacte de barri Saint-Gervais / Seujet / Voltaire, cal destacar la transformació del parc anomenat *Promenade de Saint-Jean*, pròxim a una escola d'educació primària, que havia adquirit mala reputació perquè era una zona habitual de tràfic d'estupefaents. Gràcies a la remodelació de l'espai, l'obertura d'un bar i l'organització d'actes culturals, entre altres accions, el parc ha esdevingut un lloc de trobada i un espai de lleure del qual gaudeixen grans i petits. A més, s'han arranjat algunes places, s'han dut a terme intervencions col·lectives per tal de reduir el nombre d'actes vandàlics al voltant de l'estació i s'ha sensibilitzat les autoritats del cantó sobre la mala qualitat de l'aire al barri, amb la participació de les escoles.

D'altra banda, el barri des Grottes, que compta amb un fort teixit associatiu, disposa de nous locals on dur a terme activitats culturals, gràcies al pacte de barri. Hi ha també un

mercat setmanal, i, a més a més, s'ha prioritzat l'establiment de la zona 30, s'ha millorat la seguretat viària en els camins escolars i s'han enjardinat diferents espais públics amb la participació dels veïns.

L'Ajuntament de Ginebra, atesos els bons resultats obtinguts i l'alt índex de satisfacció dels participants, ha decidit posar en marxa nous pactes, els quals esdevenen laboratoris d'innovació d'una administració proactiva davant les necessitats de la població i els nous reptes de la ciutat.

Més informació de l'experiència a www.edcities.org

presenta: Ajuntament de Ginebra,
Departament de Cohesió Social i Solidaritat

contacte: Francesca Cauvin, coordinadora del projecte
e-mail: francesca.cauvin@ville-ge.ch

xarxes de ciutats

© INT Congress & Events

★ **Les xarxes territorials en el XIII Congrés**
Diverses xarxes territorials van celebrar les seves reunions a Barcelona dins el marc del XIII Congrés Internacional de l'Associació, entre elles les xarxes brasilera, francesa, italiana i portuguesa. Igualment, la RECE hi va celebrar la seva Assemblea General i s'hi van dur a terme una reunió de la Xarxa Àsia-Pacífic i una sessió conjunta de les ciutats llatinoamericanes. Per la seva banda,

les ciutats del nord d'Europa van estudiar la viabilitat de crear una xarxa que coordinarà la ciutat de Hèlsinki.

★ **Assemblea General de la Xarxa Francesa**
La ciutat de Romainville va acollir una Assemblea General Extraordinària de la Xarxa Francesa el passat 5 de desembre, en què es van modificar els estatuts de la xarxa, es va informar del desenvolupament del XIII Congrés i es van debatre les prioritats d'acció per al període 2015-2020.

★ **Ciutats Educadores en la XIX Cimera de Mercociudades**
La Delegació per a l'Amèrica Llatina va organitzar un diàleg sobre polítiques d'inclusió a les Ciutats Educadores, dins el marc del programa complementari de la XIX Cimera de Mercociudades, celebrada a Rosario del 3 al 5 de desembre.

© INT Congress & Events

★ **Manifest de la RECE**
L'Assemblea General de la RECE va aprovar un manifest en què expressa la seva preocupació arran de l'aprovació, per part del govern central, de la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració Local (LRSAL). Podeu consultar el manifest a: www.edcities.org/rece.

Més informació a www.edcities.org

entrevista

Sr. Xavier Trias

Alcalde de Barcelona i president de l'AICE

editorial

Per què Barcelona va apostar i continua apostant per ser una Ciutat Educadora?

Barcelona és una ciutat compromesa amb l'educació, una educació que traspasa les portes de l'escola i que es respira a tota la ciutat.

La ciutat educa a través de les seves institucions escolars i també, d'una manera implícita, a través del seu entramat urbà, de les oportunitats que ofereix i de les diverses polítiques i pràctiques socials. En aquesta línia, entenem que l'educació per a tots els habitants i al llarg de tota la seva vida, no és únicament responsabilitat d'un sol departament municipal, sinó de tot el govern local, a fi de donar resposta a una realitat cada vegada més complexa.

Al llarg dels anys, "Barcelona, Ciutat Educadora" ha esdevingut un distintiu de la ciutat que ha impregnat el conjunt de polítiques municipals. Alhora, treballem per coordinar-nos amb les entitats de la societat civil i, d'aquesta manera, sumem esforços en aquest projecte compartit; la creació de diversos consells ciutadans són un exemple d'aquesta voluntat: el Consell de Ciutat, el Consell de la Joventut, el de les Persones Grans, el de la Formació Professional, el de l'Esport, el de la Cultura, etc.

Una altra mostra del compromís renovat de la ciutat de Barcelona amb l'educació i amb l'Associació ha estat l'organització del XIII Congrés Internacional de Ciutats Educadores, celebrat el passat mes de novembre, que ha comptat amb una àmplia participació de la societat civil i que ha reunit més de 1.100 persones, les quals han reflexionat al voltant del lema: "La Ciutat Educadora és una ciutat que inclou".

Podria esmentar algunes iniciatives més de Barcelona que, amb el temps, s'hagin consolidat com a experiències educadores?

Hi ha moltes actuacions municipals que tenen un clar component educatiu i que s'han anat consolidant i millorant amb el pas del temps. Entre elles, podria esmentar la implantació de la recollida selectiva de residus, la interconnexió dels barris mitjançant el transport públic, el foment de l'ús dels espais públics, l'adaptació arquitectònica de la ciutat per a les persones amb discapacitat, el disseny participatiu dels espais públics, el pla de biblioteques, els programes pedagògics dels museus, els centres cívics, les campanyes de salut, la concepció de les festes de la ciutat, etc.

Des de l'any 1990, a l'Ajuntament de Barcelona s'han succeït diversos equips

municipals, però el compromís de la nostra ciutat amb la Carta de Ciutats Educadores ha estat inqüestionable.

Quin paper assumeix Barcelona en el si de l'AICE i què aporta a la ciutat el fet de formar part de l'Associació?

Barcelona ha estat un dels principals impulsors de l'AICE i, des de la seva creació, hi té un paper molt actiu, havent-ne assumit la presidència i el secretariat.

L'AICE constitueix una plataforma d'intercanvi de reflexions i bones pràctiques que ens permet aprendre i col·laborar amb altres ciutats del món amb les quals compartim uns mateixos objectius i fites.

Així, Barcelona ha tingut com a referent diverses ciutats per a impulsar diferents polítiques i actuacions. Ciutats com ara Rennes, Torí, Rosario o Medellín, entre d'altres. I, al mateix temps, ha esdevingut un model per a altres ciutats.

D'altra banda, en el context actual de globalització, el fet de pertànyer a l'AICE ens permet elevar a altres instàncies la veu de les ciutats, i reclamar la importància de l'educació com a instrument irrenunciable de progrés i de transformació social i econòmica.

Què va motivar Barcelona a proposar el tema de la inclusió social per a aquest últim congrés?

Vivim temps de profunda i accelerada transformació social que porten implícites noves oportunitats, però també noves amenaces i formes d'exclusió. Per aquest motiu, un dels objectius que Barcelona s'ha marcat, en el context actual de crisi, és treballar per la inclusió social. I la Ciutat Educadora ens ofereix

llarg de tres dies, ha inclòs conferències, diàlegs, una taula rodona d'alcaldes i diversos tallers i speakers' corners en què s'han presentat i intercanviat idees al voltant de 150 experiències. Els participants també han pogut visitar *in situ* una mostra d'iniciatives a favor de la inclusió des d'àmbits tan diversos com ara la inserció laboral, l'esport, l'educació o la cultura.

Coincidint amb el Congrés, s'ha celebrat el vintè aniversari de la creació de l'Associació, fet que ha donat peu a reflexionar sobre el camí recorregut i les perspectives de futur. La voluntat de continuar avançant en els objectius fundacionals, la necessitat d'impulsar processos d'innovació que donin resposta als nous reptes als que les ciutats han de fer front i la determinació de tenir una major incidència política són alguns dels nous objectius que recull el Pla estratègic 2015-2018, aprovat per l'Assemblea General.

En la sessió de cloenda es va presentar la Declaració final del Congrés, mitjançant la qual les ciutats signants adopten el compromís de continuar treballant per la construcció de ciutats més inclusives i educadores, i fan una crida a instàncies estatals i internacionals perquè reconeguin aquesta tasca i es comprometin igualment a promoure la inclusió social.

Rosario ha estat la ciutat escollida per a organitzar el **XIV Congrés de l'AICE**, previst per al 2016 amb el lema "**Els territoris de la convivència a les ciutats**".

Web del XIII Congrés: iaec2014.bcn.cat

Secretariat de l'AICE

un marc ideal, perquè l'educació constitueix un instrument essencial per al desenvolupament personal i col·lectiu i per a la millora de la convivència, la cohesió i la solidaritat.

Les Ciutats Educadores apostem per la igualtat d'oportunitats i per una educació en valors com ara el respecte, la tolerància, la participació, la responsabilitat o l'interès per la cosa pública. En aquest sentit, la Declaració final del congrés recull una sèrie de nous compromisos en matèria d'inclusió social que us convidem a assumir-los i difondre'ls.

Per a més informació: www.edcities.org

experiència

“Tu m’importes”, San Francisco (Argentina) combat l’abandonament escolar

La ciutat argentina de San Francisco, amb una població de 72.000 habitants, es troba situada a la província de Córdoba, en una rica regió agropecuària. Un dels principals problemes a què s’enfronta la ciutat és l’elevat índex d’abandonament escolar de joves d’educació primària o secundària i d’embarassos en adolescents.

En vista d’aquesta realitat i per tal de fer efectiu el dret a l’educació, es va crear, l’any 2008, el programa “Tu m’importes” (*Vos me importas*), amb el qual es vol facilitar a les mares i pares adolescents l’accés al sistema educatiu formal i la permanència en aquest i, així, poder oferir-los noves oportunitats laborals i la possibilitat d’un futur millor.

Aquest programa, gestionat des del Departament de Salut de San Francisco, sorgeix arran d’una proposta de la Mesa d’Articulació, a través de la qual l’Ajuntament treballa juntament amb la comunitat en la detecció i l’avaluació de necessitats i demandes i en la coordinació d’accions orientades a promoure el dret de tota la població a una educació de qualitat.

Així, es treballa amb les escoles d’educació secundària per a fer un seguiment de l’absentisme o abandonament escolar i poder reinserir els nois i noies que han deixat els

estudis. Associacions veïnals, diverses ONG i altres entitats de la comunitat es fan ressò de la campanya de difusió del programa amb l’objectiu que la informació arribi al màxim nombre de joves. Alhora, es treballa amb els instituts de formació docent i les universitats, amb els quals s’estableixen convenis de voluntariat per tal d’oferir reforç escolar a aquells joves que es reincorporin a l’educació formal i que necessitin aquest reforç.

Una altra de les claus per a l’èxit d’aquest programa ha estat la creació d’una llar d’infants municipal nocturna i gratuïta que acull des de nadons fins a nens i nenes de 10 anys, mentre les seves mares i pares estudien. Envoltats d’un ambient molt acollidor, els petits desenvolupen les seves capacitats cognitives, físiques, afectives i socials a través d’activitats molt

“Tu m’importes” és un programa que ofereix una nova oportunitat educativa a mares i pares adolescents.

diverses. A més, el centre disposa d’un equip de professionals de la salut i ofereix berenar i sopar als infants, de manera que aquests gaudeixen d’una alimentació saludable.

Els joves es comprometen a assistir regularment a classe i a aprofitar el curs. Una treballadora social fa el seguiment del procés i elabora diferents estratègies per a evitar una nova deserció escolar, a més d’oferir-los assessorament sobre maternitat/paternitat en l’adolescència i d’orientar-los a nivell formatiu i laboral.

Per a assegurar la bona marxa del programa, es fa una avaluació contínua durant el curs i una avaluació final, tant amb els pares i mares com amb el personal dels centres educatius, l’equip de salut municipal i els voluntaris que fan reforç escolar.

Gràcies a aquest programa, 38 pares i mares han pogut acabar els estudis en diferents nivells del sistema educatiu formal i actualment n’hi ha una trentena que estan estudiant. D’altra banda, la llar d’infants, que va començar amb 18-20 infants, n’acull ara 48. L’augment de la demanda d’aquest tipus de servei demostra que cada vegada hi ha més persones, joves i adultes, conscients de la importància de l’educació en la societat actual.

presenta: Ajuntament de San Francisco,
Departament de Salut

contacte: Gustavo Klein, Regidor de Salut
e-mail: salud@sanfrancisco.gov.ar

saps que...

★ La propera reunió de l’Assemblea General de l’Associació es farà a Torí el 13 de març.

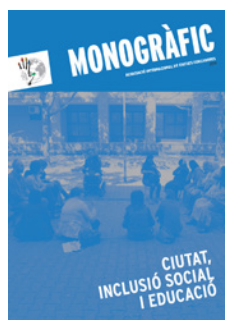
★ Toluca de Lerdo (Mèxic) acollirà la III Trobada de Ciutats Educadores de Mèxic, l’Amèrica Central i el Carib els dies 23 i 24 d’abril, amb el lema “L’educació a la ciutat, un projecte comú per a transformar l’espai urbà en un espai educador”. Per a més informació, consulteu: www.toluca.gob.mx/sitios/congreso.

★ El VI Congrés Nacional de la Xarxa portuguesa se celebrarà a Almada del 4 al 6 de juny amb el tema “Ciutats participatives, ciutats accessibles i acollidores”.

★ L’exposició itinerant de l’AICE continua viatjant. Entre els mesos d’agost i desembre de

2014 va visitar les ciutats de Santo André, São Bernardo do Campo, Santos, Itapetininga, al Brasil, i el Vendrell.

★ Ja es pot baixar el cinquè volum monogràfic de l’AICE, titulat “Ciutat, inclusió social i educació”, publicat recentment, a: www.edcities.org/ca/publicaciones/monograficos

★ Ja es poden consultar els primers materials del darrer congrés internacional: iaec2014.bcn.cat

★ S’acaba d’inaugurar el portal del XIV Congrés Internacional de Ciutats Educadores, que se celebrarà a Rosario l’any 2016: congresoiaec2016.gob.ar

ROSARIO 2016
Els territoris de la convivència a les ciutats